

zulk Javaansch verpleegsters bij gebrek aan beter. Volstrekt niet, Dr. Bervoets roemt ze en verlangt geen Europeische voor in de plaats. Daarom geachte redacteur, verzoek ik u, dit mijn schrijven op te nemen in uw blad en desnoods nog eens te waarschuwen, opdat er niet onnodig hier en daar jonge meisjes zich gaan voorstellen, dat zij de zaak van onze Zending goeden diest kunnen bewijzen, door zich aan te melden als ziekenverpleegsters voor Java.

Na de aanblijding mijner groete noem ik mij *Uw broeder*, L. ADRIAANSE.

Het is goed, dat ook hier tijdig op gewezen worde.

De Javaansch vrouw bezit een goede geschiktheid, om zieken te verplegen, als de Javaansch *baboe*, om kleine kinderen te verzorgen.

Zacht in de beweging, onuitputtelijk geduldig, kinderlijk gehecht.

Wat alleen noodig is, en steeds blijven zal, is dat een goede Europese vrouw aan het hoofd sta van elke inrichting, die zekere uitbreiding ontving, en dat door haar intermediair de kunst van het verplegen op de hoogte onzer ontwikkeling worde gebracht en gehouden.

Uiterst belangrijk voor het werk der Zending is eindelijk een brief uit Java in de *Utrechtische Kerkboeken* opgenomen, en die waard is gelezen en bestudeerd te worden.

Toonde ik u reeds aan, hoe de gemeenten op Midden-Java in 1883 nog bijna geheel *Javanisch* waren in haar beschouwing van den Christus, wijl zij in Hem den raote had, den koning-pandita zagen, die voor eenen hier was voorspeld, zij waren niet minder Javaansch in hun begrip of voorstelling van de *kerk* van Christus. Gij behield met mij, dat de kerk is de heilige vergadering der ware Christ-gevolgelingen en het is hier overbodig nader uiteen te zetten, wat we daarmede uitspreken. Nu verkeer ik u, mijn waarde, dat de gemeenten op Midden-Java van, wat wij in die woorden bekennen omtrent het wesen der kerk van Christus, zoo goed als niets verstonen. Zij hadden er nog niet het minste begrip van, noch de flauweste voorstelling. En was het *dit* nu maar alleen geweest! Een leeg, wat kunt gij makkelijk vullen, maar een vat, dat vol is met onnut roes, moet eerst ledig gemaakt en gereinigd en kan dan pas van een beteren inhoud voorzien worden.

266 was het nu ook met het brein der Christenen. Wilhelm vond bij hen een voorstelling van de kerk van Christus, die in niets overeenkwam met de ware voorstelling. Zij koesterden echt *Javanische* gedachten over de gemeente van Christus. Om u en ander mededeelen over de betekenis van het woord *ngelmoe* en den naam *goeroe* en de vereeniging die beide woorden in de uitdrukking *ngelmoe ngelmoe*. Een goeroe is niet zozeer een "goddiensdijenaar" in den zin, dien wij aan dat woord hechten, maar een veel meer, die in staat is, aan iemand het rechte middel te leeren, om van God zijn wensch te verkrijgen. Dat rechte middel nu, dat alleen een goeroe den Javanen kan leeren, noemt hij *ngelmoe*. Dat woord laat zich volstrekt niet juist wegverken door ons woord *leer*. De Javanen duidt er mede aan, wat de goeroe hem aan de hand doet ter verkrijging van zijn begeerte, hetzij die zich uitstrekt naar aardische, hetzij naar bovenaardsche dingen. Hij vat in den regel twee dingen samen in dat woord *ngelmoe*, en wegl. te den rapal; ze de sarana. De rapal of lapa is een soort zede, dat hij uit zijn hoofd moet leeren en op het door dien goeroe aangegeven tijdstip moet uitspreken. De sarana is hetgeen hij moet doen, moet uitvoeren. Al naar het doel is, zal dus ook de *ngelmoe* zijn. En daar de Javanen nu letterlijk *alles* door *ngelmoe* zoeken te verkrijgen, is het getal *ngelmoe* legio. De *ngelmoe* heeft een andere *ngelmoe* noodig dan de overpeler, en die wakenzuchtige, die zijn vijand wil treffen, door slechte of domde heeft weer een andere *ngelmoe* van nood. De ambenaar, die spoedig promotie wil maken, moet een andere *ngelmoe* zoeken dan zijn buurman, die zijk wil worden, of zijn vriend, die het hart van een beindme maagd voor zich wil winnen. De man, die "sheerlijkheid" wil verkrijgen na dit leven in den zin van hemelische zaligheid, heeft een andere *ngelmoe* noodig dan hij, die nu arm en van geringe afkomst bij een volgende geboorte als een edelman wenschert ter wereld te komen. Ik zou zoo nog wat kunnen voortgaan, doch het is duikt mij genoege, om u te doen zien, dat er tal van *ngelmoe's* zijn. En aangezien niet één goeroe in staat is, al die verschillende *ngelmoe's* te leeren, wijl hij ze niet allen beris, zijn er tal van goeroe's, en bestit de één een *ngelmoe* voor *dit* en de andere voor *dat* doel. De goeroe *ngelmoe* is dus voor den Javanen een onmisbaar persoon, die voortdurend wordt aangezocht om tegen betaling, in den vorm van een geschenk, in de verlangde *ngelmoe* te onderwijzen. Gaat nu een Javan bij zulk een goeroe een *ngelmoe* zoeken, dan wordt hij daardoor zijn leerling, zijn moeri, en ontstaat er tusschen hem en den goeroe een band, die ik u niet in een paar woorden kan omschrijven. De verhouding tusschen een goeroe en zijn moeri is een verhouding, die wij Westelingen niet kennen en waarvoor wij dus ook geen woord hebben. De goeroe noemt zijn moeri's meestal zijn kinderen en kleinkinderen en zij noemen hem vaak hun vader of grootvader. Gij zult zeggen: dan is het de verhouding van vader tot kind, en inderdaad, daar heeft het ook veel van en toch is het een *ander* verhouding, want een moeri zal zijn goeroe veel hooger achten en daarom nog meer op zijn waardijl gehoorzamen, dan een kind zijn vader. De moeri's drukken hun verhouding tot hun goeroe vaak uit door te zeggen: "Ik dien hem, hij is mijn heer". Gij voelt, dat is weder een andere voorstelling van de innige verhouding, die er tusschen hen bestaat. Ook spreken ze veel: "ik volg hem" en gij moet om goed te verstaan, wat dit inhoudt, denken aan de beteekenis, die dat woord "volgen" heeft voor een Javanen. Het is zooveel als wij zeggen: "ik geef mij geheel en al aan hem over, ik zal alles doen, wat hij wil". Het stoel mij geheel en al ter zijner beschikking". Toch drukken wij met zulk zeggen nog niet voldoende uit, wat een Javan met zijn enkel woord "volgen" uitspreekt, want wij kennen niet het eigen persoonlijken, met eigen inzicht, onze eigen persoonlijken, met eigen inzicht, onze eigen Arfaat. Daarvoor zouden we moeten ophouden Westeling te zijn en omgezet worden in een Oosterling. Om u ten laatste nog een anderen blik op de verhouding van een moeri tot zijn goeroe te geven: een vrouweljk moeri stelt zich ter beschikking van den goeroe, zij geeft zich aan hem als zijn vrouw. Een goeroe houdt er dan ook meestal verschiedene vrouwen op na. Mij dunkt, gij zult u nu toch wel eenig denkbeeld kunnen vormen van een goeroe *ngelmoe* en zijn verhouding tot zijn moeri's. Dat zij hun goeroe hooglijk eeren, heb ik u in mijn brief van 27 Augustus 11. al aangevoeld, lees dien zoo noodig nog maar eens over, ik kan nu wel terugkeren tot het begin van mijn brief. De Christenen op Midden-Java hadden in 1883 geen andere voorstelling van de kerk van Christus dan deze: Sadrach is onze goeroe *ngelmoe* en wij allen zijn S' moeri's. Sadrach was voor hen de goeroe, die hun de ware *ngelmoe* van Jezus Christus, den raote had, leerde en zij allen volgden hem als die moeri's, zij dienden hem, zij waren zijn kinderen en kleinkinderen. De kerk als vergadering van Christ-gevolgelingen kenden zij niet, maar wel welen zij zich bewust, dat zij samen den kring van Sadrach's moeri's vormden. Elke "gemeente" was de opsplitsing van Sadrach's moeri's in een bepaalde plaats of streek en *niet* meer en *niet* anders. En alle gemeenten samen vormden niet anders dan het getal van al de moeri's van Sadrach.

Dit schrijven is daarom zoo belangrijk, omdat het vingerwijzing geeft voor de oplossing

van het zoo moeilijk probleem, in hoever het Evangelie in zulke landen zich aan de bestaande begrippen en zinswijzen kan aansluiten, en in hoever het noodzakelijk is van meet af zulke begrippen en zinswijzen te vervormen, opdat ze niet later zich haerretisch als een macht tegen het Evangelie stellen.

Ook hier twee richtingen op Zending's gebied. Eenerzijds een richting, die voor het bestaande geen oog heeft, en er niet aan kan aansluiten, en anderzijds een richting die gevaar loopt in het bestaande op te gaan.

Voer Kinderen.

VERLIEZEN.

V.

Kasper maakte met de vuisen van den baas geen kennis. 'Was ook niet noodig, want onze jonge vriend deed uit liefde tot zijn moeder en uit dankbaarheid aan zijn vriendelijken, hartelijken baas alles zoo goed mogelijk. Zoo waren dan om en neef de beste vrienden.

's Avonds als de winkel was gesloten en het avondeten op tafel zou komen, nam de smid zijn neefje dikwijls met zich naar de huiskamer, en liet hem dan eens een flinke teug nemen uit de groote kan met wit bier, die door den smid zelf in verband korten tijd kon geleegd worden.

'Ja', zei de smid dan soms, tot zich zelf sprekend, 'tis heel jammer van dien jongen; hij had het best tot dominee of tot dokter kunnen brengen.' Maar als Kasper dan een bedroefd gezicht zette en hem 't weenen nader stond dan het lachen, dan tilde de smid met zijn krachtige armen hem lachend omhoog. 'Kom', sprak hij, 'den moed niet verloren. Dat sei onze hoofdman ook, toen we bij Hochstadt op de Beiersche carrees inreden en de kogels ons als bijen om de ooren gonsden. Smid zijt en blijft ge, dat is zoo. Maar we kunnen ook smeden gebruiken, die Latijn kennen en nog meer. Vat het maar flink aan en 't zal gelukken.'

Zoo had dan Kasper het veel beter dan menig ander. Zijn hand werd langamer hand van het trekken aan het touw van de blaasbalk en van het wraaijen met den hamer, wat een werk was dat gelukkig niet boven zijn kracht ging. Want al was zijn vader, denkelijk ten gevolge van 't voortdurende ziten, een zwak man geweest, Kasper was een krachtige knaap, die het tegen makkers van zijn leeftijd best uithield.

Maar al leerde de knaap ook mettertijd een hoopje smeden en een paar beslaan, hij vergat daarom niet dat smid in het Latijn *faber* en slijzer *ferrum* heet. Als 's avonds om zes uur de klok had gelagen en 't avondeten opgezet was, had Kasper als smid voor dien dag afgedaan. Dan kon hij straks naar huis gaan bij moeder, wijl er bij den smid geen plaats was om hem 's nachts te herbergen. Zoodra een vriend dan gezicht en handen van roet had gereinigd, greep hij naar de boeken, waarvan de magister hem nog altijd bleef voorzien, die nog steeds hoopte dat zij bescherming toch ten slotte weer van het aanbeldel los worden zou.

Zoo zaten dan die twee recht huiseljk, vooral in winteravonden, bij het lamplicht in het kamertje. De jongen zat te leeren; zijn moeder boog zich over haar naal- en stikwerk, en wierp zoo nu en dan eens een blik op hem. Zag hij op, dan streek zij hem over de wang, en hij greep haar hand en sprak: 'Lieve moeder'.

Dan werkte zij weder voort en onze jonge vriend kreeg allerlei droomen en plannen in zich voor de toekomst. Maar moeder, die van dit leven weinig meer verwachtte, bad in stilte voor haar zoon. Zoo verlieten — heel rustig — zeven jaren. Katharina, de dochter van den smid, was in dien tijd getrouwd en de schoonoos woonde bij de ouders in. Toch bleef de smid heer en meester. Want toen, veel meer dan nu, werd het woord der Schrift geerd: 'Voor het grijs haar al bij opstaan en den ouderdom zult gij eeren'. Tegenwoordig ziet men vaak jonge menschen, die nog groeten moeten, ouderen menschen die les lezen en overal 't hoogste woord hebben. Bij Rehabeam was 't ook zoo, doch we weten wat het gevolg was.

Kasper was nu van leerjongen knecht geworden. Hij kon een paard beslaan, maar had ook verstand van de ziekten, waar zoon's beest aan kon lijden en van de geneezing; zijn baas had hem in die dingen onderwezen. 'Had alleen schijn als zoo Kasper, zoo al geen geleerd heer, toch een flinke smid worden en een rustig goed leven krijgen. Doch wederom zou blijken dat Gods gedachten en der menschen gedachten niet dezelfde zijn.

Op zekeren dag besloeg de oude smid een schuw en koppig paard. Juist toen hij vlak bij een der achterpooten stond, bukte hij zich om een tang op te rapen. Doch in dit oogenblik sloeg het boosaardige dier uit en trof den man met het voorste van het heufjezer aan het hoofd. Als door den bliksem getroffen, zonk de zoo krachtige man in elkander, en was in weinige oogenblikken een lijk.

Hoe de huisgenooten, hoe Kasper daaronder te moede waren behoef ik niet te vertellen. Doch op den eenen zwaren slag zou voor den knaap nog een tweede volgen. Drie weken later vond hij, thiks inkomend, moeder te bed liggen, geheel gekleed. Nu had zij wel in den laatste tijd veel over zware hoofdpijn geklaagd, maar toch vond Kasper het vreemd moeder zoo gekleed op het bed te zien liggen. Meenend dat zij vermoed even was gaan rusten, hield hij zich doodstil. Weldra echter werd hij 't wachten moe, en sloop sachtjes naar het bed. Hoe verschrikte de arme jongen. Moeder lag daar met een gezicht even wit als het laken waar haar hoofd op rustte. Hij vatte hare hand; die was ijskoud. Met een schreeuw van ontzetting begreep hij ineens wat er geschied was. Moeder was dood! Een beoerthe had haar — zoo zei de dokter — getroffen. Haar onafgemaakt werk lag nog op de tafel. Alleen en naar 't scheen in een oogenblik, was zij ontslapen.

NOG EENS: OVER NAMEN.

(Slot.)

Vreemd en lastig was de gewoonte om kinderen met één gezin denzelfden voornaam te geven, nadere onderscheiding kinder was dus noodig. Drie broeders, die Jan heeten, worden b.v. genoemd Jan, Johannes en Jantje; in andere gevallen heet de oudste broeder grootte Klaas en de jongste kleine Klaas, of men spreekt van onden Jan en ongen Jan. Vandaar geslachtenamen als Oudejans en Jongeleen. Hier van komt zeker ook de uitdrukking van onden Jan en ongen Jan en d. i. te eiken.

Ook aan de Zaan ging het, gelijk we vroeger reeds zagen, dat de menschen bijnamen kregen. Zoo b. v. Trijn Jans of Trippeltje, Krelia Jochensz. of Zoen 't handje en Klass Ybrantsz. of Haal eieren, Bak struif, Aldus worden begrijpelijk namen als Roodschaar, Langebaard, Zeulvoet, Hottentot, terwijl uit bijnamen als zwart

jan en blauwe Dirk de namen Zwart, Blauw, Donker, worden verklaard. Ook hier werden beroepnamen tot eerlijke geslachtenamen; een bijzonder Zaanse naam is Haremaker, d. i. de fabrikant van zoogenaamde sharen' voor de oliestlagers.

Veel personen heeten naar plaatsen, en in zulk een land van molens ook naar dese, b. v. Claas Kray in den molen de Kray, Maarje Dirks uit den Engel, Jan uit den Reus, Lou van 't Piek. Vandaar geslachtenamen als Van 't Kaar, Waterhond, Engel enz. Er heeten ook vele molens naar hem die den molen liet bouwen.

Dat ons voorgeslacht niet heel nauwkeurig was op 't spellen van namen, ook zelfs niet elk op zijn naam, zagen we meer, en was ook hier zoo. Er werd vreemd gescharrelt. Dezelfde personen heeten Maertens Maertis, Potasch en ook Maertens Pot. Naast elkaar zijn in gebruik Ploegh en Ploeger, Corst en Corver, Timmer en Timmerman. Dat komt zelfs nu nog voor in 't spreken. Ook vindt men vaak twee geheel verschillende familienamen. Zoo noemt iemand zich nu eens Jan Ariansz. Volger, dan weer Jan Ariansz. Mats; zoo vindt men naast elkaar Engel en Kuyk, De Vries en Stuurman c. a. De reden is in den regel het vernemen naar personen, wier geslachtenamen dan op het petekind overging. Een sterk sprekend voorbeeld is dat van den Doopgezinden vermaner Willem Jansz. Schoen (overgeleden te Wormerveer in 1745), wiens drie zonen heetten Melis Willemsz. Lakeman, Dirk Willemsz. Breeuwer en Jan Willemsz. Blanw. Nog al verschil! In andere gevallen was men er op gesteld, dat ook de eigenlijke familienamen bekend bleef; men handelde dan, zoo De Jongste zoon van Cornelis Jacobsz. Honig, dien men vernemen wilde naar zijn oom Gerrit Caescoper, werd dus Gerrit Caescoper genoemd, doch men voegde daaraan toe Honigzoon, om aan te duiden, dat hij uit het geslacht der Honigen was geboren.

Ge ziet vrienden, alle namen hebben een reden, maar die is niet altijd dadelijk te raden. Vandaar dan ook dat ik nog eens moet zeggen, niet alle namen die men mij zendt te zullen verklaren. Er blijft altijd veel bij te gissen.

HOOGENDIJK.

Reformeerde Gezindheid.

Reformeerde Kerken.

BEROEPEN: Giessendam c. a. B. C. Steketee, te Bolnes gem. Ridderkerk. — Bleiswijk, F. W. Sluiter te Maastuis. — Oosterland (Zeel.), J. Meulink, te Dussen (N.-Brab.). — Winsum (cl. Fran.), Gaast meer en Baard (Fr.), E. Prinsen, te Oostwold. — Hoogeveen B. J. E. Vonkenberg, te Voorthuisen. — Haastede (cl. Zierikzee), K. Koolstra, cand. te Kampen.

AANGENOMEN: Kalamajoo (cl. Michligr.) N. Amerika, F. Fortuin, te Hilversum B.

BEDANKT: Strijen c. a. G. de Braal, te Oostereek. — Staphorst, E. Vonk, te Ambt-Vollenhove A. — Siddeburgen (Gron.), S. Datema, te Murrewede (Fr.). — Montfoort en Linschoten (Utr.), A. de Vlieg, te Renkum.

Notariële Hervormde Kerk.

BEROEPEN: Grijskerke (Walch.), 's Heerenhoeke Z.-Bov., Borssele, Schure c. a. H. J. F. Keens, cand. te Haerzwoude. — Garsthuizen en Nieuw-Beerland, H. H. J. Jonides, cand. te Stedum. — Weerp, D. H. J. Jonides, cand. te Stedum. — Schetten, F. T. Salverda, te Lollum. — Sas van Gent Zeeuwsh. Vlaand. (toeëging zc maal), J. D. Donela Nieuwenhuis, te Ostende (België). — Terborg (Geld.), J. C. Bent, te Zierikzee. — Krimpen a/d Lek, A. ten Have, te Polsterkerk. — Odijk, G. B. Happers, cand. — Oostwold c. a. (Fr.), A. H. Scholte, cand. te Oostburg. — Hindeloopen, A. Daran, cand. te Rotterdam. — Jutfaas, W. de Lange, te Rhenen. — Schermerhorn, C. G. Bach, te Den Helder. — Cortegge (N.-Bov.), A. Timmermans, te Terneuzen. — Oosterseland c. a. W. Halbergen, te Slochteren c. a. — Heerend. (toez.), W. de Vries, te Assen c. a. — Rijsoord en Strevlachok, E. J. W. P. St. thum Meijer, te Heltenoord. — Nieuwielit (Zeeuwsh. Vlaand.), H. van Essen, cand. te Zierikzee. — Nes en Wierum, D. van Lonkhuisen, cand. te Beemster. — Brakel, P. C. IJsseling, cand. — Capelle a/d IJssel (toez.), J. Doornbos, te Barneveld. — Nijehase c. a. (Fr.), H. G. Roseboom, te Elkerke (Zeel.). — Budel, F. H. Edling, te Limmen. — Ruinen, J. W. Visscher, cand. te Uithuistermeeden. — Bedankt: Ten Post, J. W. Visscher, cand. — Martum, F. Tammeza, te Midwolde. — Tzum (cl. Fran.), Wagenaar, te Leeuwarden. — Huitzen, (cl. Amsterdam), J. W. H. Kalkman, te Woerden. — Meters Betwael en Gelselaar, D. den Breecken, cand. te Utrecht. — Oudorp (Flakke), A. J. Loois, te Deltshaven. — Apeldoorn c. a. E. J. W. P. St. thum Meijer, te Heinenoord c. a. — Koot-wijkbroek, A. van Veldhuisen, cand. — Asch, J. Reinhorst, cand. te Ellecum. — Grevenbicht, J. J. Eigeman, te de Meern.

Advertentien.

L. G. WEISZ & Co.,

Dominationstra in Effelen,

Prinsengracht bij de Prinsensstraat, No. 157, AMSTERDAM.

Vrije Universiteit.

In dank ontvangen:

Voor de Vereeniging:

Aan Contributies:

Door den heer P. van Loon te Gaastmeer f 38; van den heer W. D. te P. / 10; door het Locaal Comité te Rotterdam / 1020.90; door den heer H. A. P. Meijer te Hazerswoude / 34; door den heer G. Schimmel te Amersfoort f 29.25; door den heer P. Vermeer te Baambrugge f 75; door den heer J. Hartkamp te Maastuis f 75 (verbeterde opgave); per post ontvangen f 103.10; door den heer A. de Visser te Oostkapelle f 21.50; door den heer A. G. Rierink te Reeuwijk f 32.50.

Aan Collecties (voor de Theol. faculteit): Van de Geref. kerk te Rotterdam B / 191.75; van idem te Dordrecht C / 77; van idem te 's Gravenhage A / 14.66; van idem te Geesteren c. a. f 12.39; van idem te 's Gravenhage A (halve coll.) f 41.29; van idem te Westerschelling f 1.75; van idem te Midsland f 1.58; van idem te Uram f 11.15; van idem te Sliedrecht f 9.66.

Aan Schenkingen:
Door den heer G. Schimmel te Amersfoort f 2; door het Locaal Comité te Rotterdam, f 2.50 / 7; gevonden in de collecten f 36, f 35; / 1; f 0.50, samen f 37.35; door Ds. N. A. de Gasy Fortman van M. W. B. te V. / 6.75.

S. J. SEEFAT, Penningmeester.

ORGEL.

TE KOOP een weling gebruikt Amerik. Orgel, met 10 Register, voor zeer laag prijs. Dagelijks te zien bij W. KOOL, Burgemeester de Roosstraat No. 31, bij de Noordangel, te Rotterdam.

Theologische School der Gereformeerde Kerken in Nederland.

In de maanden Sept. en Oct. ontvingen we de volgende Collecties: Van de Gemeenten: Zuidelijk f 1.70, Aalt f 3.27, Geldermalsen f 4.20 1/2, Gameren f 6, Herwijnen f 8.33 1/2, Well f 4.25, Rossum f 1.26 1/2, Avereest f 1.62, Hoogeveen A f 26.12, 's Gravenhage A f 108.46, Zaagslag A f 11.55, Delfzijl f 22.43 1/2, Appingedam f 11.76, Bierum f 13.24, Spijk A f 21.40, Spijk B f 4.50 1/2, 't Zandt f 16.65, Loppersum f 10.52, Garrelsweert f 12.25 1/2, Stedum f 7.50, Ten Post f 11.50, Schildwolde f 8.40, Siddeburen f 8.60, Wageningen f 3.25, Nieuw-Wolda f 6.57 1/2, Woldendorp f 1.52, Westereinden f 1.88, Stad Vollenhoven f 3, Genemuiden f 7.31, Rouveen f 28.82, Ambt Vollenhoven B f 7.52, Sliedrecht f 20.19, Akkerwoude f 1.40, Anjum f 16.55 1/2, Blija f 8.18, Dokkum A f 15.21, Dokkum B f 19.05, Driesum f 12.03, Ec f 9.02 1/2, Engwierum f 5.45, Ferwerd f 12.87 1/2, Hollum f 2, Holwerd f 3.66, Hantum f 3.10, Loozessens f 6.71 1/2, Metalaver en Nijawier f 5.17 1/2, Nes en Wierum f 8.85, Oost Nijkerk f 3.15, Paessens f 8.59, Raard c. a. f 5.41, Reitsum f 8.04, Rinsumageest f 11.05, Schiermonnikoog f 1.02, Wanserve f 21, Bergum f 2.50, Garijp f 6.75, Britsum f 5.27, Legerwaard B f 16.68 1/2, Beetsum f 4.50, St. Jacobi Parochie f 2, St. Anna B f 6, Leeuwarden A f 14.12 1/2, Hijum f 3.02 1/2, Wertena f 1.20, Hallum f 16.66, St. Anna A f 6.70, Marrum f 8, Bosum f 8.07 1/2, Onkerk f 8, Ang. Zuhurum f 2.13 1/2, Buitenpost f 7.55, Burum f 7.72 1/2, Eestrum f 0.77 1/2, Kollum A f 4.37 1/2, Gerkesklooster f 8.65 1/2, Kollum B f 36.69, Kooten 0.63 1/2, Oostemeer f 1.35 1/2, Twijzel f 3.00, Venwoudsterwal f 2.28 1/2, Westergeest f 4.13, Gouda A f 13.63 1/2, Delf A f 25.04, Naaldwijk f 14.90, Loosdunnen f 17.17 1/2, den Bommel f 0.75 1/2, Brielle f 2.50, Nieuw Helvoet f 1.96 1/2, Oostvoorne f 0.53, Oud-Beijerland f 2.10, Roonjanje f 1.85, Ruzenburg f 1.75 1/2, Stad aan 't Haringvliet f 1.00, Vlaardingen B f 13.27 1/2, Zuid-Beijerland f 4.18, Zuidland f 1.09, Vlaardingen A f 51.05 1/2, Zwolle f 73.95, Donkerbroek f 4.21, Mildam f 4.30, Oldenborch f 4.10, Echten f 1.55, Duurwoude f 2.13 1/2, Wollega f 7.00, Joure f 11.91, Lemmer f 12.10, Oostertze f 2.77 1/2, Moerdijk f 2.75, Zevenbergen f 7.75, Dinteloord f 7.70, Fijnart f 10.31, Raamsdijk f 5.34 1/2, Breda f 5, Klundert f 13.48 1/2, Willemstad f 7.71 1/2, Zutphen f 13.69, Groningen A f 68.25, Groningen B f 27.29, Thesinge f 11.24, Zuidbroek f 8.81 1/2, Beum A f 31.53, Beum B f 5.71, Haren f 10.13 1/2, Sappemeer f 11.57, Zuidwolde f 9.37, Ten Boer f 13.65 1/2, Sauwert A f 6.51 1/2, Sauwert B f 5.15, Kiewindhoof f 5.88 1/2, Aduard f 5.08 1/2, Alkmaar f 18.25, Anna Paulowna Polder f 3.51 1/2, Broek op Langendijk f 17.67 1/2, Dirksborch f 6.81 1/2, Hugowaard f 3.78 1/2, Heiler f 33.67, Kolhorn f 11.55, Krabbendam f 5.29 1/2, Schagerbrug f 0.90, Noord-Scharwoude f 4.52, Schermerborch f 0.37, Nieuw Venne f 23.44 1/2, Volzen f 5.5, Wormerveer f 10.31, Zaandam B f 11.63, Sloterveer f 1.60, Westaan f 2.05 1/2, Beverwijk f 2.77 1/2, Zaandam A f 34.13 1/2, Haarlem C f 10.08 1/2, Zwaarluis f 28.22, Oostburg f 8.32, Axel A f 16.97 1/2, Scheveningen B f 18.67, Dieren B f 4.93, Krabbendijkje f 7.05, Langeslag f 5.00 1/2, 's Hertogenbosch f 30.63 1/2, Vijhulzen f 6.38 1/2, Haarlem A f 16.46 1/2, Ennumail f 10.50, Leek f 6.27, Zevenhuizen f 3.05, Marum f 6.25, Koornhorn f 4.02 1/2, Grootegast f 8.40, Olderk f 3.80 1/2, Lutjegast f 4.31, Striboos f 10.65, Nieuw f 11.08, Munnekeijl f 7.04, Oldelohve f 3.83 1/2, Hoena Drielf f 1.26, Zalt-Bommel f 7.70, Kampen f 52.72, Bunschoten B f 22.75.

Halve Collecties: Drogendam A f 2.80 1/2, Drogendam B f 3, Surhuisterveen f 4.50, Ureter f 1.60, Onstgema f 2.03 1/2, Oppeinde-Nijega f 1.87, Boornbergam f 1.38, Rottevalle f 1.97, Drachten f 5.05, Berg-Ambacht f 1.35, Oude-water f 6.14, Koenijk en Sluipwijk f 1.74, Waddingever f 7.70 1/2, Krimpen f 1.60, Haastrecht f 1.85 1/2, Zevenhuizen f 1.40, Huisen f 3.25, Naarden f 7.87, Nederhorst den Berg f 2.33, Watergrasmeer f 2.84, Sloterdijk f 1.12 1/2, Bussum f 4.44, Muiden f 1.18 1/2, Muiderberg f 0.56 1/2, Delfshaven f 10.33, Delt B f 28.18, Arnhemuiden f 5.55, Domburg f 2.65 1/2, Grijskerke f 6.66 1/2, Gapinge f 1.25, Koudekerke f 0.76 1/2, St. Laurens f 2.30, Meliskerke f 3.12, Middeldburg A f 8.55, Middeldburg B f 6.21, Middeldburg C f 13.82, Oostkapelle f 3.03, O. en W. Souburg f 7.01 1/2, Serooskerke f 7.10 1/2, Vlissingen A f 3.37, Vlissingen B f 7.44, Veere f 3.40 1/2, Vrouwepolder f 2.66 1/2, Randwijk en Heteren f 3.26, Boskoop A f 11.07 1/2, Boskoop

B f 2.80, Hazerwoude f 7.21, Hillegom f 6.24 1/2, Katwijk aan Zee f 5, Rijnsburg f 10.60, Sasenheim f 6, Voorachoten f 7.06.

Giften: Door den heer H. J. Volkers van de Jonged. Vereen. 'Bild en Werk' f 2.50, door H. Nijenhuis te Aalden gevonden in de kerkcolf f 5, door den heer J. Wieland diaken te Axel giften in eens f 26.50, door ds. R. Mulder te Haarlem gevonden in de kerkcolf te Velsen f 2.50, door M. de Jonge te Goez gevonden in de kerkcolf f 3.50, nagekomen gift van Westmaas f 1.50, van den kerkeraad der Ger. kerk Rotterdam B door G. H. Kievit jaarl. bijdragen f 25.

Voor de Uitbreiding: Aug. Sept. Oct. Wortum f 10, Oud-Loosdrecht f 5, Emmen f 15.30, Schoonebeek f 18.70, Zeeleoo f 11, Kampen f 5, Zaik f 10, Mastenbroek f 5, Zwolle f 24, Ter Neuzen f 25, Schoondijke f 4.50, Roden f 9, Gasselternijve f 5.50, Utrecht f 10, Zeist B f 3, Putten f 4, Harderwijk f 4, Rotterdam f 5, Roonjanje f 3.50, Oude Wetering f 2, Bodegraven f 3, Alfen aan de Rijn f 24.50.

J. NEDERHOED,

Penningmeester.

Middelstum, 22 November 1897.

St. Jacobi-Parochie.

Sedert Mei 1896 zijn op de door den kerkeraad van St. Jacobi-Parochie verzonden circulaire uit de navolgende kerken de onderstaande giften met dankzegging ontvangen, uit:

Pernis f 10; Buxom f 6.50; Bijs f 3; Augustinus f 3; Groningen B f 10; Suawoude f 5; Heerenveen f 5; Schoonoord f 21; O. Nijkerk f 3.50; Nijkerk (Vel.) f 5; Schoonebeek f 2; Aalten f 3; Wommels f 5.74; Berlikum f 3; Ea (Friesl.) f 2; Gameren f 3; Winsum (Fr.) f 5.55; Schraard f 2; Oostebierum f 5; Kollum f 3.60; Esinge f 5; Oudeg. f 2; St. Anna-Parochie A f 0.07 1/2; Winterswijk f 5; Oldekerk f 2.50; Avereest f 1; IJlst f 4.58; Vlaardingen f 2.50; Gouda B f 3.95; Exmorra f 2.02; 's Gravenhage A f 20; Koudum f 4.07; Franeker f 4.68; Spijk (Gron.) f 5; O. en N. Wetering f 5; Diever f 2.50; Schiedam B f 12.45; St. Anna Parochie B f 5; Leiden f 5; Garijp f 5.10; Marum f 5; Roonjanje f 1; Rotterdam B f 10; Vreeland f 2; Hallum f 25.03; Uithuizen f 10; Siens f 3.39; 's Gravenzande f 3; Lopik f 3; Kralingen f 5; Scharnegoutum f 12.09; 's Gravenhage B f 15; Utrecht f 3; Bolsward A f 3; Velp B f 5.50; Berkel en Rodenrijjs f 5; Sasenheim f 2; Britsum f 5.03; Amsterdam B in het akte f 2.50; van Ds. G. H. v. Kasteel f 2.50; Br. K. Marj-wald van eenige vrienden f 10.50.

De kerkeraden, die nog geen bijk geven bovenbedoelde circulaire ontvanging te hebben en de Drs. en Zusters, die eerlang door een onbe-zoldigd collectant uit St. Jacob zullen worden bezocht, verzoek ik vriendelijk, maar dringend St. Jacobs hulpbehoevende kerk te willen gedaken, te gedaken in gebed en gaven. Gelegen in het brandpunt van modernisme en socialisme is de kleine, maar loofke kerk van St. Jacob in waarheid eene 'lelie onder de doornen'; naar ze kan met de hulpe Gods en uwe